

Vlaams
Parlement

vergadering **C203 – LEE29**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 14 mei 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Lode Ceyskens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de winning van mijnngas - 1515 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen in veertien Limburgse gemeenten - 1527 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van mevrouw Lies Jans tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de winning van mijnngas in Limburg - 1531 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over sluikstorten door wielrenners - 1492 (2012-2013)	11
Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het milieubewustzijn van de Vlamingen - 1519 (2012-2013)	13
Vraag om uitleg van de heer Chokri Mahassine tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, en tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over gemeenten die zelf geluidsnormen opleggen en daarbij de Vlaamse geluidsnormen negeren - 1586 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over een evaluatie van nieuwe geluidsnormen - 1637 (2012-2013)	18
Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de ontwikkeling van een geluidszorgsysteem voor bioscopen - 1603 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de stand van zaken betreffende de implementatie van geluidsnormen in bioscopen - 1607 (2012-2013)	23

■

Voorzitter: de heer Bart Martens

Vraag om uitleg van de heer Lode Ceyskens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de winning van mijn gas - 1515 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen in veertien Limburgse gemeenten - 1527 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Lies Jans tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de winning van mijn gas in Limburg - 1531 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

De heer Lode Ceyskens: Voorzitter, minister, collega's, we hebben het een tijdje geleden al eens over deze opsporingsvergunning gehad, naar aanleiding van de vraag of die al dan niet MER-plichtig was. Vandaag zou ik een beetje dieper willen ingaan op de vergunning op zich.

Het bedrijf Dart Energy en de Limburgse Reconvertiemaatschappij (LRM) hebben te kennen gegeven samen steenkoolgas te willen opsporen binnen het gebied van de mijnconcessies van de nv Mijnen. De nv Mijnen heeft daarom een opsporingsvergunning voor steenkoolgas aangevraagd. Het bedrijf baseert zich daarvoor op het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond. Op 19 april werd de opsporingsvergunning verleend voor een termijn van maximaal zes jaar.

Minister, zoals ik het heb begrepen, zou er bij deze winning geen 'hydraulisch fractureren' of 'fracking' worden toegepast. Voor het winnen van andere koolwaterstoffen zoals schaliegas, is deze techniek wel noodzakelijk. Bij de techniek van 'fracking' bij de onconventionele gaswinning, worden natuurlijk vragen gesteld over de risico's voor mens en milieu.

Minister, wat omvat de verleende opsporingsvergunning nu precies? Wat is de eventuele vervolprocedure voor de winning van steenkoolgas? Zijn er nog aanvragen ingediend voor het opsporen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond? Wordt daarbij wel in hydraulisch fractureren voorzien? Hoe beoordeelt u deze techniek?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, zoals de heer Ceyskens daarnet stelde, hebben we een tijdje geleden het algemene debat gevoerd over gasontginning in Limburg, en nu zou het gaan over de opsporingsvergunning die u hebt afgeleverd. In mijn oorspronkelijke vraag vroeg ik meer informatie op over de opsporingsvergunningsaanvraag en de milieunota. Ondertussen hebt u ons heel wat informatie doorgespeeld, waarvoor dank. Het is me wel opgevallen dat er heel wat blanco werd gelaten wegens de confidentialiteit, maar goed, ik heb toch wel wat bijkomende informatie van u gekregen.

Minister, intussen hebben we de vergunningsaanvraag, de vergunning zelf of het besluit van de Vlaamse Regering kunnen lezen, en er duiken toch heel wat nieuwe vragen op. Ik hoop dat u er een aantal antwoorden op kunt formuleren. Het valt me op bij het lezen van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de opsporingsvergunning, dat de druk om te boren heel erg groot is voor degene die de vergunning heeft gekregen. De hele vergunning is zo opgebouwd dat zodra het economisch rendabel is, men zal overgaan op winning.

Enkele weken geleden hebben we het debat gevoerd over de maatschappelijke keuze. Willen we wel dat dit gas in Vlaanderen wordt ontgonnen? Er zijn veel argumenten pro en contra, maar het is belangrijk dat als er wordt ontgonnen, er ook een maatschappelijk draagvlak voor bestaat en dat we dan een goede keuze maken. Naar mijn gevoel is de maatschappelijke discussie eigenlijk nog niet gevoerd. Deze opsporingsvergunning wekt in elk geval de indruk

dat men toch wil overgaan tot winning zodra het economisch rendabel is. Er staat letterlijk in de opsporingsvergunning dat na twee jaar duidelijk moet worden waar moet worden geboord, want dat anders de vergunning vervalt, dat is de eerste fase. Binnen de vier jaar moet er minstens één boring plaatsvinden. De druk om te boren is dus erg groot.

Ik heb het eigenlijke advies van de Inspectie Financiën niet gezien, maar ik heb wel een weergave ervan gezien in de documentatie van de Vlaamse Regering. De Inspectie Financiën is heel kritisch, enerzijds ten aanzien van de lage participatiegraad van de Vlaamse overheid, maar anderzijds – en dat vond ik heel opvallend – wordt er gevreesd voor een afwenteling van de risico's op de overheid en vervolgens eventueel een doorgedreven privatisering van de opbrengsten. Dat is toch wel heel scherpe kritiek.

Mijn laatste en belangrijkste bemerking is dat het mij opvalt dat in het uiteindelijke besluit van de Vlaamse Regering wordt gesproken over het opsporen van koolwaterstoffen. Dat is een chemische verzamelnaam voor alle mogelijke koolwaterstoffen, inclusief steenkoolgas, schaliegas en veel andere fossiele brandstoffen. Ik heb ook gezien dat op een van de kaarten die wordt meegegeven in de documentatie van de vergunningsaanvragen, zowel sprake is van steenkoolgas of CBM, maar ook van 'abandoned mine methane' of AMM, dat is het mijngas.

In elk geval wordt de indruk gewekt dat het over veel meer gaat dan over steenkoolgas alleen. In de vergunning staat letterlijk dat wordt toegespitst op steenkoolgas, maar dat de andere gassen niet worden uitgesloten. Ik wil daar graag duidelijkheid over, minister. Gaat het in deze opsporingsfase alleen over steenkoolgas, of gaat het over meer?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Voorzitter, minister, collega's, de context is al duidelijk geschetst, het gaat hier over de opsporingsvergunning die werd toegekend door de Vlaamse Regering. U hebt op dat ogenblik heel duidelijk gecommuniceerd dat het gaat over een opsporingsvergunning en dat nog niet effectief zal worden overgegaan op de winning van het mijngas. Ondanks de duidelijke communicatie zijn er bij de bevolking en de lokale besturen een aantal onzekerheden en onduidelijkheden ontstaan naar aanleiding van de verhalen in de pers over het betrokken bedrijf, Dart Energy. Vooral het voorbeeld van Schotland werd aangehaald. Daar wilde men onderzoek doen naar de winning van steenkoolgas, maar uiteindelijk bleek dat hetzelfde bedrijf er ook verder wou gaan en wou inzetten op de ontginning van schaliegas. Er zijn dus heel wat onzekerheden bij de mensen, en mijn vragen zijn vooral geïnspireerd op die bekommernis ter plaatse.

Minister, mijn eerste vraag gaat over het regelgevend kader. Er is heel wat regelgeving bij ons in Vlaanderen. We hebben het decreet Diepe Ondergrond, de VLAREM-wetgeving, de Codex Ruimtelijke Ordening en de MER-regelgeving. Zal heel dit regelgevend kader volstaan en staat het voldoende op punt om na de opsporing ook over te gaan tot de winning van het mijngas? Ik stel me daar vragen bij. Als die stap eenmaal zou worden gezet, na alle mogelijke onderzoeken en boringen, hebben wij dan voldoende regelgeving, is alles voldoende omkaderd of moeten we op dat ogenblik nog bekijken, een beetje 'à la tête du client' of er nog aanpassingen moeten gebeuren?

Is er op dit ogenblik, in deze fase, al een inschatting gemaakt op de omgeving van de handelingen die gesteld zullen worden bij zowel de opsporing als bij de winning? Voor het antwoord op de vraag over de winning zal het nog wel iets te vroeg zijn, maar er is ook de opsporing. De bevolking vreest voor overlast op het vlak van mobiliteit, milieu en geluid. Wordt daar al een inschatting van gemaakt?

Wegens de achtergrond van het bedrijf is het heel belangrijk om het antwoord te kennen op de vraag welke garanties de Vlaamse Regering in handen heeft om te verzekeren dat er op termijn niet zal worden overgeschakeld op de ontginning van schaliegas.

Ik heb ook een eerder technische vraag over iets wat ik heb vastgesteld bij het doornemen van het dossier. Bij de boringen en bij een eventuele winning wordt grondwater opgepompt met een zekere energetische waarde. Ik vond in de omschrijving van het project niets terug over wat er verder wordt gedaan met dat grondwater. Wordt die valorisatie van het grondwater mee opgenomen?

Als er effectief wordt overgegaan op dergelijke projecten, zal dit dan leiden tot directe of indirecte tewerkstellingsmogelijkheden? Deze vraag leeft heel erg bij de lokale besturen; we kennen allemaal de situatie sinds de sluiting van Ford. Hebt u daar al zicht op?

Ook belangrijk voor de buurtbewoners en de lokale besturen is de vraag in welke mate al een vervolgtraject werd uitgestippeld om hen duidelijk te informeren over het verdere verloop van heel dit project. Ook daarover leven nog heel wat vragen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Voorzitter, minister, collega's, de laatste weken werd in een aantal Limburgse gemeenten heel wat onrust gezaaid over de toekenning die de Vlaamse Regering zou hebben gegeven aan een Australisch bedrijf voor het opsporen van mijnogas. Mijnogas is een mengsel dat veel voorkomt in steenkoolmijnen. Het bestaat vooral uit methaan, waardoor het gas een belangrijke brandstof zou kunnen zijn.

Wij staan als fractie niet zomaar open voor de ontginning van alle soorten brandstoffen, maar we vinden wel dat we open moeten staan voor het feit dat de aarde ons heel wat grondstoffen gegeven heeft. Het is dan ook onze taak als mensen om na te gaan of deze brandstoffen kunnen worden aangewend op een milieuverantwoorde en milieuvriendelijke manier. Als er iets boven water komt, mogen we ons er niet zomaar tegen verzetten.

Ik hoop alleszins, minister, dat deze regering met de ondersteuning, de expertise en de achtergrondinformatie van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) of andere instellingen, de toegestane vergunning nauwgezet onderzoekt en opvolgt.

Er werden heel veel vragen gesteld door collega's. Ik zou me er gewoon bij willen aansluiten. Het zijn heel veel vragen om verduidelijking. Ik hoop dat u met uw antwoord heel veel verduidelijking kunt geven, onduidelijkheden kunt wegnemen en onjuistheden die werden geformuleerd in de pers, kunt rechtzetten. Het is immers niet de bedoeling om de mensen in Limburg angst aan te jagen. Het is belangrijk dat op een degelijke en verantwoorde manier wordt nagegaan wat de mogelijkheden zijn van deze grondstof.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, dames en heren, voor alle duidelijkheid zal ik nog eens herhalen wat ik al eerder heb gezegd aan deze vergadering, maar ook in de plenaire vergadering. Het kader op basis waarvan wij moeten beslissen, is het decreet dat hier door het parlement werd goedgekeurd op het einde van de vorige legislatuur, namelijk het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond. Dat decreet is voor mij de wettelijke basis voor de beoordeling van aanvragen voor opsporingsvergunningen voor mijnogas.

Mevrouw Jans, het is belangrijk dat dit nu het kader is. Als er later vergunningen nodig zouden zijn, milieuvergunningen of stedenbouwkundige vergunningen, dan gelden natuurlijk VLAREM, de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en de MER-regelgeving. Die zijn vandaag niet aan de orde. Het gaat nu over een opsporingsaanvraag, gebaseerd op het decreet dat hier werd goedgekeurd in 2009.

De nv Mijnen kreeg een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen in een gebied met een oppervlakte van 363,09 vierkante kilometer op het grondgebied van de gemeenten As, Beringen, Dilsen-Stokkem, Genk, Ham, Hasselt, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Leopoldsburg, Maasmechelen, Meeuwen-Gruitrode, Opglabbeek, Zonhoven en Zutendaal. Dat is het gebied van de oude mijnconcessie van de nv Mijnen. Het vergunningsgebied wordt

gevormd door het vermelde aardoppervlak en de ondergrond daarvan vanaf een diepte van 500 meter tot een diepte van 1500 meter.

De vergunning is gericht op het opsporen van steenkoolgas. Het gaat over koollaagmethaan of coalbed methane. De opsporingsvergunning geldt in een eerste fase voor een duur van twee jaar voor een verkennend onderzoek, een desktopstudie. De bedoeling is om na te gaan of er potentieel is. Het is dus absoluut niet zo, mijnheer Sanctorum, dat deze vergunning sowieso al inhoudt dat er ontgonnen zal worden. Men wil gewoon eerst bekijken of het haalbaar is om dat daar te doen.

Als de vergunninghouder op basis van het verkenningsonderzoek beslist om een proefboring te verrichten in het vergunningsgebied, moet hij dat, op straffe van verval van de vergunning, voor het einde van de eerste fase per aangetekende brief melden aan de Vlaamse minister bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, met vermelding van de plaats, de diepte en een beschrijving van de boring die men van plan is te doen. In dat geval geldt de vergunning in een tweede fase voor een bijkomende duur van vier jaar vanaf de datum waarop de aangetekende brief verstuurd is.

Onder voorbehoud van het verkrijgen van de nodige vergunningen, namelijk de milieuvergunning en de stedenbouwkundige vergunning waar het milieueffectrapport (MER) aan gekoppeld is, moet de vergunninghouder uiterlijk vier jaar na het onherroepelijk worden van de opsporingsvergunning ten minste een verticale boring door de steenkoollagen verrichten om het volume aan koolwaterstoffen en de eigenschappen van de steenkoollagen te bepalen. Bij de start van de opsporingsfase zijn de exacte plaatsen waar de boringen zullen worden uitgevoerd, ons niet bekend. Het is zelfs nog niet zeker dat er proefboringen zullen gebeuren. Voor alle duidelijkheid: het is nog niet zeker dat er proefboringen zullen gebeuren. Het voorstel van werkprogramma dat werd ingediend door de aanvrager bevat in deze fase alleen een algemene omschrijving van de te verwachten milieuhinder met betrekking tot de geplande mogelijke veldactiviteiten.

In het geval de aanvrager daadwerkelijk tot een proefboring wenst over te gaan en de exacte boorlocaties zijn vastgesteld, zal hij zich moeten houden aan de geldende regelgeving en zal er dus een milieuvergunningsaanvraag moeten gebeuren en een MER worden opgemaakt. Op dat ogenblik kan en zal de milieu-impact op de onderzoekslocatie grondig worden bekeken en zal de vergunningverlenende overheid op basis van alle elementen die er zijn, oordelen wat de milieu-impact is

Het optreden van grondverzakkingen ten gevolge van de ontginning van steenkoolgas wordt niet verwacht, aangezien de winning van dit gas niet uitgevoerd wordt in overdrukzones, zodat een inklinking van de geëxploiteerde lagen niet verwacht wordt. Hoewel grondverzakkingen dus niet verwacht worden, voorziet artikel 17 van het decreet Diepe Ondergrond, u bekend, nog altijd in een monitoringplicht voor mogelijke bodembewegingen.

Er is ook een milieunota toegevoegd aan de aanvraag voor de opsporingsvergunning. Die is uiteraard publiek; alle informatie wat dat betreft is publiek. Ze werd trouwens overgemaakt aan collega Sanctorum. Ik stel voor dat ik deze nota bezorg aan de commissiesecretaris, zodat ze aan iedereen kan worden bezorgd.

In artikel 19, paragraaf 1, van het decreet Diepe Ondergrond staat dat een vergunning op verzoek van de houder of ambtshalve door de Vlaamse Regering gewijzigd kan worden. Er is uitdrukkelijk bepaald in datzelfde artikel dat een vergunning niet in die mate gewijzigd kan worden dat ze voor een groter gebied geldt. Als de nv Mijnen het vergunningsgebied zou willen uitbreiden, zal ze dus een bijkomende vraag moeten indienen. Aangezien dit gebied per definitie buiten de grenzen van haar oude mijnconcessie valt, zal in het geval het nodig is, daarvoor een mededingingsprocedure moeten worden georganiseerd met toepassing van artikel 6 van het decreet Diepe Ondergrond.

De vergunning werd aangevraagd voor het opsporen van koolwaterstoffen, waarbij de opsporingsactiviteiten voornamelijk focussen op steenkoolgas. De laag die klassiek beschouwd wordt voor schaliegaswinning, is een andere laag, namelijk het Namuriaan, dat onder de Westfaliaanlagen voorkomt. In het noorden en oosten van het toegekende gebied komen deze Namuriaanlagen voor op een diepte die groter is dan de aangevraagde vergunde maximale diepte, zodat een onderzoek naar schaliegas in deze zone uitgesloten is. In het westelijke en meest zuidelijke gebied van de vergunde zone komt het Namuriaan wel voor binnen de vergunde diepte. Tevens is het mogelijk dat ook in de Westfaliaanlagen organisch koolstofrijke schalielagen voorkomen.

De afgeleverde opsporingsvergunning voor wat betreft de eventuele horizontale boringen beperkt zich tot de steenkoollagen. Daarin is uitdrukkelijk voorzien. De afgeleverde opsporingsvergunning kan dus nooit aanleiding geven tot een test voor schaliegas en dus ook niet tot een winningsvergunning voor schaliegas. Mocht dit de intentie zijn of worden van de aanvrager, dan moet een volledig nieuwe procedure worden opgestart voor een nieuwe opsporingsvergunning. Voor alle duidelijkheid: schaliegas is hier niet aan de orde.

Als de resultaten van de formatiebeproeving in de laatste fase van de opsporingsactiviteiten wijzen op een eventueel economisch rendabele winning van steenkoolgas, dan kan worden verwacht dat er een aanvraag voor een winningsvergunning zal komen. Indien de aanvraag wordt ingediend tijdens de geldigheidsduur van de opsporingsvergunning, wordt er geen mededingingsprocedure georganiseerd en komt alleen de houder van de opsporingsvergunning in aanmerking. De aanvraag voor een winningsvergunning zal zich in principe beperken tot dat deel van het vergunningsgebied van de opsporingsvergunning waar de aanwezigheid van steenkoolgas in economisch rendabele hoeveelheden is aangetoond, en zal dus een kleiner gebied bestrijken. Nadat een aanvraag voor een winningsvergunning is ingediend, moet de Vlaamse Regering een beslissing nemen over de vergunningsaanvraag binnen een termijn van 120 dagen nadat een volledig bevonden dossier is ingediend. De Vlaamse Regering zal haar beslissing baseren op de vergunningscriteria die staan in de artikelen 9 en 10 van het decreet Diepe Ondergrond en ook in het uitvoeringsbesluit van 15 juli 2011.

Als de Vlaamse Regering een winningsvergunning verleent, moet de vergunninghouder nog over een geldige milieuvergunning en een stedenbouwkundige vergunning – inclusief een MER – beschikken vooraleer hij effectief tot de winningsactiviteiten kan overgaan.

Een steenkoolgasproject laat in de fase van opsporing niet toe om het opgepompte grondwater energetisch te valoriseren. Normaal zal een boring worden ingepland in een landelijke omgeving, zodat er in eerste instantie geen plaatselijke afnemer voor de warmte-energie aanwezig zal zijn. Er mag ook worden verwacht dat het debiet van het opgepompte grondwater zeer snel drastisch zal dalen, zodat een energetische valorisatie van het onttrokken grondwater zeer problematisch wordt. De benutting van de warmte-energie van het grondwater wordt niet meegenomen.

Op heden is er geen zicht op de directe en indirecte tewerkstellingsmogelijkheden van het project. Eerst moet worden aangetoond dat de economische winning van het gas kan plaatsvinden. Hiertoe zal eerst een winningsvergunning moeten worden aangevraagd en beoordeeld door de Vlaamse Regering. Als het zover komt dat er een economische exploitatie plaatsvindt, mag worden verwacht dat er een positief tewerkstellingseffect zal zijn. Hoe groot dat zal zijn, weten wij op dit moment niet, mevrouw Jans. Tevens zou een economische exploitatie leiden tot het betalen van een jaarlijkse vergoeding, verschuldigd aan het Vlaamse Gewest, afhankelijk van de hoeveelheid gewonnen koolwaterstoffen en de marktwaarde daarvan. Deze vergoeding zal dus ook een positief budgettair effect hebben.

In de huidige fase ligt de nadruk op onderzoeksdaden om de economische haalbaarheid na te gaan. Het is aangewezen dat de onderneming, zeker indien ze wenst over te gaan tot de uitvoering van een eerste proefboring in het kader van de voorbereiding van een aanvraag

voor een stedenbouwkundige en milieuvergunning, in informatierondes voorziet met de lokale autoriteiten en buurtbewoners.

Op dit ogenblik zijn er geen andere aanvragen voor het opsporen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond ingediend. Ik kan natuurlijk niet uitsluiten dat er nog zullen volgen; ik heb geen glazen bol. Als die aanvragen betrekking hebben op het opsporen van schaliegas of op het opsporen van het zogenaamde tight gas, kan worden verwacht dat deze vergunningsaanvragen hydraulisch fractureren impliceren. Bij hydraulisch fractureren van geologische lagen worden onder hoge druk water, zand en chemicaliën ingespoten om de gashoudende laag te breken en het gas te laten vrijkomen.

Hoewel in de Verenigde Staten de milieu problemen als gevolg van deze techniek volgens diverse rapporten voornamelijk te wijten waren aan onzorgvuldigheid, blijft volgens mij waakzaamheid geboden, vooral op het vlak van mogelijke verontreiniging van grond- en oppervlaktewater, maar ook luchtverontreiniging, geluidshinder, landbeslag en de invloed op drinkwatervoorraden, en in mindere mate op het vlak van biodiversiteit en visuele hinder.

Ook op Europees niveau wordt volop onderzoek gevoerd naar de milieu-impact van nieuwe winningstechnieken zoals het hydraulisch fractureren. Als reactie op een oproep van de Europese Raad voerde de Europese Commissie in december 2011 een juridische studie uit om de toepasselijkheid van de Europese milieureggeving op de winning van schaliegas in het bijzonder in kaart te brengen. In september 2012 publiceerde de Europese Commissie de resultaten van drie studies die de potentiële impact onderzochten van onconventionele winning van koolwaterstoffen in de EU op de energiemarkten, het klimaat en leefmilieu en volksgezondheid. Deze studies kunt u vinden op de website van de Europese Commissie. Daarnaast keurde het Europees Parlement in 2012 twee resoluties goed, een over de gevolgen voor het milieu van de winning van schaliegas en schalieolie en een tweede over industriële, energetische en andere aspecten daarvan.

In navolging van al deze oproepen, studies en resoluties heeft de Europese Commissie een assessment van de bestaande EU-reggeving opgenomen met het oog op een milieuveilige winning van onconventionele koolwaterstoffen. Na een impactstudie kan dit leiden tot een wetgevingsvoorstel van de Europese Commissie. Ik ben dan ook van mening, collega's, laat me daar heel duidelijk over zijn, dat het aangewezen is om de resultaten van de werkzaamheden van de Europese Commissie af te wachten, vooraleer de Vlaamse Regering vergunningsaanvragen beoordeelt die hydraulisch fractureren impliceren. Dat wil dus zeggen dat we die niet zullen beoordelen als de Europese Commissie de resultaten over wat de effecten zijn, nog niet klaar heeft. De kans is reëel dat de Europese Commissie een wetgevingsinitiatief neemt om de bestaande EU-milieureggeving aan te passen om de milieurisico's van hydraulisch fractureren beter in te perken. Het voorzorgsbeginsel moet steeds centraal staan. Het is daarom raadzaam om dat onderzoek af te wachten vooraleer er een vergunning verleend wordt die hydraulisch fractureren impliceert. Ik denk dat de boodschap duidelijk is dat, mocht er een aanvraag zijn, we die niet zullen beoordelen zolang er op Europees niveau geen duidelijkheid is over de milieu-impact van dergelijke aanvragen.

Mijnheer Sanctorum, mocht u grote zorgen hebben, dan denk ik dat ze bij dezen zijn weggenomen, hoewel u heel moeilijk te overtuigen bent.

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

De heer Lode Ceyskens: Minister, ik dank u voor het uitvoerige en duidelijke antwoord dat er heel duidelijk in de opsporingsvergunning geen sprake kan zijn van zoeken naar schaliegas en dat de winning van schaliegas niet kan voortvloeien uit deze opsporingsvergunning. Ik neem ook akte van het feit dat er op dit moment geen andere aanvragen zijn. Ik hoop dat daarmee een aantal onrustwekkende berichten deels in een juist kader zijn geplaatst.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Eerst en vooral heb ik een verduidelijking in verband met de tewerkstelling. Volgens de LRM zou ongeveer één werknemer per boorput worden ingeschakeld. Dat zijn dus de toekomstperspectieven op het vlak van tewerkstelling waar we vandaag over beschikken. Dat is tenminste het verhaal van de LRM.

Minister, ik ben blij met wat u zegt over het afwachten van het Europees onderzoek inzake schaliegasontginning. Het klopt dat er op Europees niveau heel wat rond te doen is. Men wil de fouten van de Verenigde Staten niet opnieuw maken in Europa, hoewel de ontginning op Europees grondgebied sowieso heel wat complexer en moeilijker is dan in de Verenigde Staten. Het is goed dat u op dit moment zegt dat u geen ‘hydraulic fracturing’ zult toestaan in Vlaanderen vooraleer er duidelijkheid komt vanuit het Europese niveau. Dat is positief.

Maar ik ben natuurlijk nog niet klaar. Eerst en vooral wat de opsporingsvergunning betreft, kunt u wel zeggen dat er geen voorafname wordt gedaan wat betreft ontginning en dergelijke. U maakt me dat niet wijs. Het opsporen van die koolwaterstoffen waaronder steenkoolgas, kost heel wat geld. Momenteel gaat het over 10,3 miljoen euro. De LRM neemt daarvan 20 procent voor haar rekening. 80 procent wordt gedragen door de private partner Dart Energy. Ik geloof echt niet dat een bedrijf zo’n risico neemt zonder het perspectief te mogen ontginnen zodra dat economisch rendabel is. En op dat moment zullen de milieueffecten secundair zijn in de afweging van de komende vergunningen. Dat is mijn bezorgdheid. Ik pleit er dan ook voor om dat debat nu te voeren. Ik geloof echt niet dat zodra het economisch rendabel blijkt te zijn, er niet zal worden ontgonnen, tenminste met de redeneringen die ik vandaag vanuit de Vlaamse Regering hoor.

Wat het schaliegas betreft, lees ik letterlijk in de overwegingen bij het besluit van de Vlaamse Regering: “Overwegende dat de aangevraagde opsporingsactiviteiten zich volgens de aanvraag voornamelijk focussen op steenkoolgas, koollaagmethaan of coalbed methane maar er zich niet toe beperken.”

Dat blijkt ook uit de aanvraag wanneer we die lezen. In artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering staat letterlijk: “De vergunninghouder wordt een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen verleend.” Koolwaterstof is een heel brede benaming.

U zegt nu dat er in die verschillende lagen geen schaliegas aanwezig is. Dat weten we met de beschikbare informatie vandaag. Ik heb echter heel duidelijk van geologen en van de LRM begrepen dat er heel wat onduidelijkheid bestaat over wat er nu exact in die lagen zit. Vandaar dat men nu die opsporingsvergunning heeft aangevraagd. Men heeft informatie die beschikbaar is op basis van wat men vroeger deed in die regio inzake mijnactiviteiten. Er bestaat echter nog heel wat onduidelijkheid en onzekerheid. Het lijkt me dan ook wat vroeg om vandaag te zeggen dat schaliegas volledig uitgesloten is in dat gebied. In elk geval sluit uw vergunning de opsporing ervan niet uit, minister.

Ik probeer mijn argumentatie te staven met wat ik op de website van Dart Energy heb gelezen. Er is daar een vakje ‘Belgium’. Daaronder staat beschreven wat Dart Energy doet in Limburg. Er staat onder meer: “Dart Energy has undertaken desktop geological and geophysical studies to identify areas prospective for CBM and shale gas in the Campine basin.”

Dus, Dart Energy, de specialist die de LRM heeft binnengehaald vanwege zijn expertise, zegt op zijn website van plan te zijn om op basis van de vergunning naar schaliegas te zoeken. Nogmaals, zij zijn bij Limburg Gas binnengehaald vanwege hun expertise. Die vergunning maakt dat niet onmogelijk. U begrijpt dan toch, minister, dan ik me zorgen maak. Misschien is het zelfs uw bedoeling niet om de opsporing van dat schaliegas mogelijk te maken in deze fase, maar misschien hebt u gewoon de verkeerde beslissing genomen op basis van de verkeerde informatie.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. U hebt een duidelijk kader geschetst waarbinnen moet worden gewerkt. U hebt meermaals herhaald dat binnen de huidige vergunning geen onderzoek naar schaliegas wordt gedaan. Voor het Europees onderzoek is afgerond, bent u ook niet van plan om standpunten in te nemen, verdere stappen te zetten of vergunningen te verlenen. Dat is voor mij een heel belangrijke toezegging.

Uw angst, mijnheer Sanctorum, dat de stap wordt gezet naar de ontginning van schaliegas, moeten we serieus nemen. Er zijn voorbeelden van andere landen. Ik heb echter de indruk, minister, dat u zich daar wel bewust van bent en dat u in alle verdere stappen die worden gezet, drempels en sloten hebt ingebouwd om dat te kunnen vermijden.

Ik wil het nog even hebben over de economische rendabiliteit. In de opsporingsvergunning wordt de economische haalbaarheid bekeken. Op basis daarvan gaat men boringen doen en eventueel verdere stappen in de richting van winning zetten. In welke mate zal bij die economische rendabiliteit ook rekening worden gehouden met de impact op het milieu en op de omgeving? U zegt dat er een milieunota is gemaakt, dat er milieuvergunningaanvragen moeten worden gedaan en dat er MER-procedures moeten worden opgestart. Worden die opgenomen in die economische rendabiliteit, of staan die daar los van en worden ze niet mee in overweging genomen voor het verder afleveren van mogelijke winningsvergunningen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, ik ben echt wel tevreden met uw antwoord. U doorprijkt meteen ook een aantal ballonnetjes die werden opgelaten over de mogelijke opsporing van schaliegas. Ik vind het heel goed dat u daar duidelijkheid over schept en ik vind het heel ongezond om dit debat steeds weer te voeren. Misschien kunt u de repliek van de heer Sanctorum nog verder weerleggen en op die manier nog meer duidelijkheid verschaffen. Misschien kunt u het betrokken bedrijf ook wijzen op de onjuistheden op zijn website, al was het maar om die ongerustheid weg te nemen. Ik hoop dat de mensen in Limburg die ongerust zijn gemaakt door dit debat, na dit antwoord opnieuw op hun twee oren kunnen slapen.

Het is belangrijk dat de Vlaamse Regering in alle openheid de betrokken gemeentebesturen blijft informeren over de verdere ontwikkelingen die zich in deze onderzoeksfase voordoen. Op die manier kan ook in de toekomst heel wat onrust worden voorkomen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Jans, wanneer men de economische rendabiliteit beoordeelt, zal men ook met alle kosten rekening houden. Op dat moment moet worden bekeken wat de milieu-impact is wanneer men daarmee doorgaat en welke investeringen nodig zijn om die milieu-impact tegen te gaan. Dit zal uiteraard deel uitmaken van de economische rendabiliteit.

We hebben in dit dossier altijd in alle openheid gecommuniceerd. Zodra er een beslissing werd genomen, legden we meteen alle elementen op tafel. De ongerustheid van mensen wordt vaak aangewakkerd door verkeerde informatie. Wij hebben altijd heel correct geïnformeerd en alles transparant meegedeeld aan de lokale besturen.

In de vergunning die verleend is, moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt. De opsporingsvergunning die is afgeleverd voor die horizontale boringen, beperkt zich tot de steenkoollaag. De vergunning kan nooit aanleiding geven tot een test of een winningsvergunning voor schaliegas.

De eerste jaren is er de desktopstudie, en het is daar dat u verwarring probeert te zaaien, mijnheer Sanctorum. Wanneer de aanvrager met die lagen bezig is, en er komt iets over schaliegas boven water, dan wordt dat daarin opgenomen. En daar ontstaat de verwarring. Ik herhaal echter dat die opsporingsvergunning absoluut niets te maken heeft met schaliegas. Wanneer men in die desktopstudie iets opneemt over schaliegas, dan kunnen wij dat niet

tegingaan. Maar de opsporingsvergunning kan absoluut geen betrekking hebben op schaliegas. Dat staat ook zo in de vergunning. Ik daag u uit om die vergunning ook zo te lezen.

De voorzitter: Ik stel voor dat u straks samen die vergunning bekijkt.

De heer Hermes Sanctorum: Ik vind dat een interessante oefening. Ik wil dat gerust eens samen doen met de kabinetschef erbij. Bij elk artikel gaat het over koolwaterstoffen. Het enige wat er staat over steenkoolgas is een stukje in artikel 4: “en de eigenschappen van de steenkoollagen bepalen”. Voor de rest gaat het altijd over koolwaterstoffen.

Wanneer het wat verder gaat over de tweede fase, nadat de verkenningsboringen hebben plaatsgevonden, staat er dat er een verdeling zal moeten worden gemaakt per type koolwaterstof. Dan ga ik ervan uit dan men verwacht dat er informatie zal ontstaan over meerdere types koolwaterstoffen en dus niet alleen steenkoolgas.

Minister, het gaat hier niet over het zaaien van onrust. Wanneer ik dit echter lees, dan ben ik ongerust, en dan is het mijn taak om dat in het parlement aan te kaarten. Wat sommige collega's die de vergunning misschien niet hebben gelezen, daarover denken, laat me steenkoud.

Minister, wat me ook opvalt, is dat er toch wat politieke verwarring ontstaat. Toen Limburg Gas werd opgericht, zei minister Lieten heel overtuigd op televisie dat het gaat over gas in Limburg en dat dit groene energie is. Ze straalde enthousiasme uit. Het gaat natuurlijk niet over groene energie. Er zijn echter ook andere boodschappen. Ik lees onder meer bij Belga dat minister Lieten aan activisten van Climaxi en andere milieuorganisaties heeft gezegd dat het LRM-overheidsgeld niet zal worden gebruikt voor steenkoolgasplannen. Dat klopt niet, want de LRM heeft zelf ruim 2 miljoen euro gereserveerd om deel te nemen aan die opsporing. Verder is er een opvallende uitspraak van de minister-president. Hij zegt: “Ik ben geen believer van steenkoolgas. Indien research nadelen aan het licht brengt, dan pas ik.” Ook vanuit de politiek krijgt men dus heel verschillende boodschappen. En ook dat zorgt voor verwarring.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over sluikstorten door wielrenners - 1492 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Al jaren erger ik mij als ik zie hoe wielrenners hun drinkbussen en de verpakkingen van wat zij eten, in de berm gooien. Dat is zo'n vertrouwd beeld geworden dat mensen je verbaasd aankijken als je daar een opmerking over maakt. Ze zeggen dan dat de supporters die dingen oprapen als aandenken of relikwie. Ik denk dat dat onzin is, want vaak kieperen de renners die spullen gewoon het bos in, waar geen supporters staan. Anderen zeggen dat het wel verpakkingen zullen zijn die snel afbreken. Ook daar heb ik mijn twijfels over.

Hoe dan ook, het is een feit dat we ons via allerlei milieueducatieve projecten in de scholen inspannen om jonge mensen ervan te overtuigen om geen dingen langs de weg of in de natuur te gooien. Gewone burgers die dat wel doen, worden daar trouwens terecht voor beboet. Sluikstorten noemen we dat. Maar blijkbaar hoeven die wielrenners zich daar niet te storen. Tot zover de voorbeeldfunctie van onze wielergoden.

Ik was dan ook aangenaam verrast te vernemen, een aantal weken geleden, dat de Waalse natuurvereniging La Coalition Nature met succes actie heeft gevoerd tegen het sluikstorten door wielrenners. Vorig jaar slaagden ze erin renners als Philippe Gilbert en Alberto

Contador, toch niet de minsten, een boete te laten opleggen van 500 euro. Die renners hebben deze boete echter niet betaald, waardoor de procureur van plan is om extra stappen te zetten.

Het kan toch niet zo moeilijk zijn om afspraken te maken met de ploegen dat zij hun spullen enkel in bepaalde zones mogen weggooien en die daar keurig opruimen. Die afspraken bestaan blijkbaar, maar echt nageleefd worden ze niet. Misschien kan men andere experimenten doen. We hebben ooit ‘blikvangers’ gehad langs de wegen.

Minister, welke reglementen en afspraken gelden in Vlaanderen met betrekking tot het sluikestorten door wielrenners? Dit klinkt misschien een beetje gezwollen, maar eigenlijk is dit toch wel sluikestorten. Werd er in het verleden al tegen opgetreden in Vlaanderen? Zo ja, wanneer en tegen wie? Zo niet, waarom niet? Deelt u mijn mening dat een specifieke preventieactie, gericht op de wielerploegen, nodig is, want dat zijn toch goed georganiseerde, goed geoliede machines?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, dames en heren, het spreekt voor zich dat in Vlaanderen niemand mag sluikestorten of zwerfvuil mag veroorzaken, dus ook de sportbeoefenaars of de wielrenners niet. Er is geen uitzondering voor specifieke categorieën van mensen, ook niet voor parlementairen of andere politici. Het Materialendecreet en de lokale politie- of GAS-reglementen (gemeentelijke administratieve sanctie) zijn ook van toepassing op sportbeoefenaars.

De handhaving van het verbod op het achterlaten van afval tijdens sportevenementen is niet eenvoudig. In de praktijk wordt wel getracht om afspraken te maken met de organisatoren, en we merken dat het bewustzijn ter zake groeit – anders zou u wellicht ook deze vraag niet stellen.

Er zijn organisatoren van wielerevenementen die initiatieven hebben genomen in het kader van het evenementenbeleid van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM). In 2011 won de Davitamon Classic de Groenevent Award van de OVAM. De organisatoren van dat evenement namen dat jaar, samen met andere organisatoren van wielerevenementen, deel aan de actie ‘ik fiets proper’. U kunt dit terugvinden op www.ikfietsproper.be. Het is een preventieactie die gericht is op wielertoeristen.

In 2012 vond het Belgisch kampioenschap wielrennen plaats in Geel. Ook dat was een afvalarm voorbeeldevenement. Op het parcours waren er, naar analogie met de bevoorradingszones, ook drie wegwerpzones voor de wielrenners. Zo was er ook voor hen een manier om hun afval kwijt te geraken. De Koninklijke Belgische Wielrijdersbond (KBWB) engageerde zich om de kennis en expertise die ze daar heeft opgedaan, te delen met anderen. Er wordt een draaiboek verspreid onder de organisatoren van wielervedstrijden.

Er werden ook specifieke afspraken gemaakt met gunstig resultaat tijdens de wielervedstrijd Kuurne-Brussel-Kuurne in 2012. Het systeem van weggooien in twee afgebakende zones van 2 kilometer en daar opruimen, werd toegepast met gunstig resultaat. Het parcours was properder en de renners hebben goed meegewerkt. De organisatoren wilden het initiatief voortzetten in 2013. Door slechte weersomstandigheden is deze wedstrijd dit jaar echter niet doorgegaan. Er zitten hier ook een paar ervaringsdeskundigen in de zaal, organisatoren van wielervedstrijden die niet hebben kunnen plaatsvinden wegens slechte weersomstandigheden, nietwaar mijnheer Bothuyné?

In West-Vlaanderen is in 2009 een specifieke campagne opgezet, opgedeeld in een luik voor sportieve fietsers en een luik voor recreatieve fietsers. Het initiatief sloot aan bij een algemene campagne dat jaar voor minder zwerfvuil langs wegen waar gefietst wordt. Deze actie was een succes, en het campagnemateriaal wordt ook in 2013 verder gehanteerd. Tevens wordt de duurzame bewegwijzering, die een onderdeel was van deze campagne, vandaag nog steeds gebruikt.

Uit de voorbeeldevenementen blijkt dat ze een positief effect hebben. De OVAM blijft aanmoedigen om ermee door te gaan.

Specifieke handhavingsacties werden niet gevoerd. Handhaving is in eerste instantie de bevoegdheid van de gemeenten, dat weet u.

Specifieke proefprojecten voor wielerevenementen met eliterenners, blijven wenselijk en nuttig. Ze worden verder ondersteund via het evenementenbeleid vanuit de OVAM.

In 2013 vindt er een integraal proefproject plaats gefocust op wielertoeristen in het werkingsgebied van Haviland. Met dit proefproject willen we nagaan welke maatregelen het meeste effect hebben. Eliterenners uit het werkingsgebied zullen ook actief als voorbeeldpersoon betrokken worden in dit project. De opgedane kennis van dit proefproject zal worden ingezet op andere plaatsen, ook langs fietsroutes waar we vaak worden geconfronteerd met zwerfvuil, uiteraard tot grote ergernis van de naburen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, minister, u had het evengoed over de professionele fietsers als over de recreatieve fietsers. Ik denk dat dit vooral een kwestie van de professionele fietsers is, want de recreatieve fietsers stoppen bij elk café, ze drinken en eten daar en laten er hun afval ook achter, neem ik aan.

U noemt ook een aantal acties, onder andere van de OVAM en van organisatoren. U had het over het evenementenbeleid van de OVAM en over het draaiboek van de KBWB. Ik juich al die acties toe en u zegt dat we eruit moeten leren, maar misschien is er op een bepaald moment behoefte aan om te zeggen dat we de proefprojecten hebben gehad, dat we de tests hebben gedaan, en dat het nu gedaan moet zijn met het weggooien van rommel, dat er vanaf nu op de ene of andere manier echt wordt gehandhaafd.

Ik dank u voor het antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het milieubewustzijn van de Vlamingen - 1519 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, minister, u hebt een onderzoek laten uitvoeren waaruit blijkt – althans volgens mijn interpretatie, want in de pers lezen we verschillende visies erop – dat het toch maar pover is gesteld met het milieubewustzijn van de Vlamingen. Vier op de tien Vlamingen zouden geen interesse hebben voor het milieuthema.

We weten dat de belangstelling voor milieuzorg schommelt door de jaren heen, niet alleen bij ons, maar ook in de ons omringende landen. Een instrument als de Eurobarometer leerde ons dat ook al eerder.

Toch is het ontvondend dat op een ogenblik dat de ernst van het milieuprobleem steeds sterker wetenschappelijk onderbouwd en aangetoond wordt, het bewustzijn bij de burger, bij de Vlaming niet groeit. De Vlaming vindt merkbaar dat hij al voldoende inspanningen heeft geleverd als hij zijn afval sorteert. Daar zijn we goed in, en dus vinden we dat we ons best al doen. Zodra van hem gedragsveranderingen worden gevraagd die meer ingrijpen op het vlak van comfort, geeft hij niet thuis. We denken dan bijvoorbeeld aan het reisgedrag.

Als we de pers mogen geloven, zijn de resultaten van het onderzoek niet van een aard om u als minister bezorgd te maken. Ik heb ergens gelezen dat u zegt dat het nog redelijk meevalt.

Dat verbaast me een beetje, want we zijn toch al een paar decennia bezig met milieueducatie, met sensibilisatie, met het bereiken van kinderen en andere doelgroepen. Ik vind dat vier op tien dan geen goed resultaat is, eerder een slecht.

Ik weet ook wel dat sensibilisatie en educatie niet onmiddellijk en slechts heel moeilijk meetbaar zijn en pas op de lange termijn werken, maar toch heb ik een paar vragen.

Hebt u de sensibilisatieacties van onze overheidsinstellingen op het gebied van leefmilieu ooit laten evalueren? Ik denk hierbij aan de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en aan de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). Zo ja, wat zijn de resultaten? Zo neen, is het dan niet de moeite om eens zo'n evaluatie te laten doen?

Kunt u een evaluatie maken van de middelen die pakweg over de voorbije vijf jaar aan milieueducatie en sensibilisatie zijn besteed door de Vlaamse overheid of door Vlaamse overheidsinstellingen? Als u dan het budget en de evolutie bekijkt, kunt u daar dan conclusies uit trekken?

Durft u misschien de conclusie te trekken dat we het met sensibilisatie en educatie alleen niet halen, dat de effecten onvoldoende zijn en dat we misschien toch, hoe node we dat ook doen, onze toevlucht moeten zoeken tot een strengere regelgeving en een strengere handhaving?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, minister, ik wil de lezing van mijn collega bevestigen. Het is natuurlijk een genuanceerd beeld dat we krijgen via deze studie. Ik had er eerlijk gezegd ook meer van verwacht. De heer Vandaele stelt een interessante vraag naar een evaluatie. Er wordt vaak gesproken over meer sensibiliseren en er zijn heel veel verschillende campagnes. Een evaluatie van de effectiviteit ervan lijkt me wel op zijn plaats. Bestaat er zo'n evaluatie?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, mijnheer Vandaele, ik wil eerst uw conclusie enigszins nuanceren. Het is belangrijk om toch eens naar de resultaten te kijken wat betreft het milieugedrag van de Vlaming. Uit de studie, waarin 1060 mensen werden ondervraagd, blijkt dat 59 procent of zes op de tien Vlamingen aangeeft een vrij milieuverantwoord gedrag te vertonen. Het klopt dat er daarnaast nog 15 procent 'onwetenden' zijn, dat is de terminologie uit de studie. Het zijn mensen die wel degelijk begaan zijn met het milieu, zo geven ze dat aan, maar die niet veel weten over het milieu of milieuverantwoord handelen. Vaak komt dit doordat ze geen toegang hebben tot voldoende geld, tijd of kennis om milieuverantwoord te handelen. Daarnaast zijn er nog 10 procent mensen die geantwoord hebben dat ze niet geïnteresseerd zijn en 16 procent mensen die wel degelijk de kennis hebben, maar die geen zin hebben om het gedrag te wijzigen en die de verantwoordelijkheid volledig bij de overheid leggen. Botweg zeggen dat vier op tien mensen er niets van kent, klopt niet. We moeten nuanceren om wie het gaat en hoe men erop reageert. We zien dat een belangrijk percentage de kennis bezit op basis van de campagnes die gebeurd zijn.

We moeten dit ook samen bekijken met een ander resultaat uit de studie. 74 procent van de Vlamingen zegt meer milieuverantwoord te handelen dan tien jaar geleden. Dat resultaat heb ik positief genoemd, want het is toch een redelijk positief resultaat. Dat ze dat doen en dat ze meer aandacht hebben voor milieu, wijten ze onder meer, letterlijk, aan de campagnes van de overheid. Dat verschil van 74 procent in vergelijking met tien jaar geleden, heb ik inderdaad een positief signaal genoemd.

Uit de studie blijkt ook dat Vlamingen meer doen dan afval sorteren. De studie toont aan dat de Vlaming op verschillende domeinen al heel wat doet. Het gaat inderdaad over afval, maar ook over water en energie, iets waarover we ook al heel wat educatie-initiatieven hebben genomen en sensibilisatiecampagnes hebben gevoerd.

De studie toont ook aan op welke domeinen er nog grote winst te boeken is en waar we nog meer kunnen doen met sensibilisatie en educatie. Het gaat over transport en toerisme.

De studie toont ook aan dat ‘de’ consument niet bestaat. Elke consument heeft een eigen leefwereld, een eigen situatie, eigen motieven en drempels. De studie onderscheidt wel verschillende categorieën: grenzeloze groenen, bezorgde burgers, realisten, bewust passieven, ongeïnteresseerde consumenten en onwetenden. Ik waag er mij niet aan om u allen in te delen ...

Via specifieke, geïjkte kanalen kunnen we ons beleid en onze communicatie afstemmen op de diverse segmenten in onze samenleving.

Er is deze legislatuur geen algemene evaluatie uitgevoerd van de milieu- en natuureducatie of -sensibilisatie. Wel worden de gevoerde campagnes geëvalueerd. Ik kom hier straks op terug. Het lijkt me in dit kader zinvol om eerst de resultaten aan te halen van een onderzoek dat AMINAL, nu het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, liet uitvoeren in 2001: ‘Meten van de impact van milieucommunicatie’. Het doel van dat onderzoek was enerzijds het opstellen van een geheel van instrumenten voor het meten van de impact van milieucommunicatie, en anderzijds het testen van deze instrumenten. Dit laatste gebeurde concreet door middel van enkele gevalstudies: een meting van milieuhouding en milieugegdrag in Vlaanderen, een evaluatie van de impact van het label ‘Groene School’ op het milieubesef en -gedrag van kinderen en een onderzoek naar de optimale informatie- en inspraakprocedures.

Ik geef u beknopt enkele resultaten weer die relevant zijn in het kader van uw vraag. In eerste instantie werd een trackinginstrument ontwikkeld om de impact van milieucommunicatie te meten. Het instrument meet 24 factoren van milieuvriendelijk gedrag aan de hand van 126 items. De factoren zijn verdeeld over 5 milieucomponenten: kennis, besef, mogelijkheid er iets aan te doen, gedragsintentie en gedrag. Een tweede onderdeel peilde naar het milieugegdrag en de milieuhouding van de Vlaming op basis van dat instrument. Als nulmeting werd het trackinginstrument getest bij 645 Vlamingen.

De belangrijkste bevindingen kunnen als volgt worden samengevat – het is een heel pak. De milieukennis – ik spreek over 2001 – is relatief slecht. Het besef over de algemene milieuproblematiek en over afval, water- en luchtvervuiling is vrij goed ontwikkeld, evenals de intentie er iets aan te doen. Ook de persoonlijke betrokkenheid bij de onderscheiden milieudomeinen is hoog, hoewel dat voor de afvalproblematiek beduidend minder is. Het milieugegdrag is minder uitgesproken positief dan het besef erover en de intentie.

Gedragsintentie wordt maar matig in gedrag omgezet. Dat zie je het meest bij de afvalproblematiek. De mogelijkheid om persoonlijk iets aan het milieuprobleem bij te dragen, wordt als zeer laag ingeschat. Meer in het bijzonder hebben mensen het gevoel dat ze te weinig kunnen doen om als individu het verschil te maken. Vooral een ontwikkeld milieubesef leidt tot een meer uitgesproken intentie om iets te doen. Noch milieukennis, noch de perceptie dat er iets aan kan worden gedaan, hebben een impact op de gedragsintentie.

Jongeren, en voor de afvalproblematiek ook de stadsbewoners, hebben vaak een laag algemeen milieubesef, een minder ontwikkeld milieugegdrag en een negatieve inschatting over hun eigen potentiële inbreng. Jongeren, vrouwen en goed opgeleiden vallen op door hun laag milieubesef, maar nog meer door hun weinig vriendelijk gedrag met betrekking tot de problematiek van de watervervuiling. De niet-stadsbewoners vallen op door hun hoog besef met betrekking tot luchtvervuiling, maar nog meer door hun weinig milieuvriendelijk gedrag in dat verband. Het omgekeerde is waar voor stadsbewoners. Jongeren, hoger opgeleiden en de middenklasse beweren het meest dat ze iets aan de luchtvervuiling kunnen doen en proberen dat ook. Ouderen, laaggeschoolden en minder bemiddelden vallen op door een hoog ingeschat milieubesef, maar ook een lage perceptie van de persoonlijke impact.

Daaruit zijn ook beleidsaanbevelingen geformuleerd. Ik som ze op. Ten eerste: continue campagnes voor het ondersteunen van het milieubesef blijven nodig. Een hoog milieubesef heeft immers een sterke impact op de neiging er iets aan te doen. Ten tweede: de milieukennis is slecht. Bovendien leidt kennis niet tot besef en gedrag. Informatiecampagnes die de milieukennis bevorderen en tot een bewustwording en een gedragsintentie aanzetten, zijn aangewezen. Ten derde: mensen hebben de indruk dat ze weinig aan het probleem kunnen doen, omdat ze over te weinig informatie beschikken om persoonlijk het verschil te maken. Dit is vooral het geval voor mensen die een hoog milieubesef hebben. Bovendien leidt een perceptie van persoonlijke impact niet tot milieuvriendelijker gedrag. Een communicatiestrategie zou er hier in kunnen bestaan om aan mensen de informatie te bezorgen die hen bewust maakt van het feit dat ze wel zelf iets kunnen doen. Ten vierde: er bestaat nogal wat verschil in milieubesef en -gedrag tussen een aantal sociaal-demografische groepen. Wat algemeen opvalt, is dat vooral jongeren en goed opgeleiden het meest negatieve milieubesef en -gedrag hebben.

Uit dit onderzoek bleek dat sensibilisering een belangrijk instrument is om milieuhouding en -gedrag te beïnvloeden. Als we dit oude gedragsonderzoek uit 2001 vergelijken met het huidige onderzoek van Ipsos dat we hebben laten uitvoeren, merken we dat de houding van de Vlaming ten opzichte van afval en water nu beter scoort. Dit zijn niet toevallig de thema's waar vele jaren educatieve acties en sensibiliseringscampagnes rond werden gevoerd. Ik denk bijvoorbeeld aan Milieuzorg op School (MOS). Bovendien zien we ook duidelijk een betere kennis, ook dankzij de overheidsinformatiecampagnes, zoals de mensen aangeven.

Zoals u zelf stelt, is het effect van sensibilisering niet altijd onmiddellijk meetbaar en werken dergelijke sociale instrumenten pas op lange termijn. Bovendien speelt altijd een combinatie van factoren. Alleen de sensibilisering meten, is moeilijk. Een globale evaluatie van alle campagnes en initiatieven lijkt weinig zinvol. Toch kun je uit de evaluatie van campagnes waardevolle informatie distilleren. Het merendeel van de gevoerde campagnes van het departement en de agentschappen worden afzonderlijk uitgebreid geëvalueerd. Daarbij worden ook onafhankelijke onderzoeksbureaus ingeschakeld. Omdat de kostprijs van dergelijke onderzoeken hoog is, gebeurt dit niet meer voor alle campagnes. Dat gebeurt met steekproeven. Op basis van deze interne en externe evaluaties worden de sensibiliseringsacties bijgestuurd.

Een goed voorbeeld is het lopende onderzoek dat de Universiteit Antwerpen uitvoert naar de impact van het instrument MOS, waarbij de educatieve effecten van de MOS-werking gemeten worden. Op basis daarvan worden dan beleidsaanbevelingen geformuleerd. Dankzij deze evaluatie zal duidelijk worden welke verdere educatieve strategieën wij moeten ontwikkelen.

Een ander recent voorbeeld is het onderzoek dat gevoerd werd voor, tijdens en na de campagne rond slim stoken over de luchtkwaliteit. In eerste instantie werden de bestaande brochures '53% van de dioxine-uitstoot wordt veroorzaakt door vuurtjes in de tuin!' en 'Slimmer stoken' geëvalueerd. Het was immers aangewezen deze brochures eerst te evalueren voor een nieuwe campagne te starten. Voor deze evaluatie werden twee bevragingen gedaan: focusgroeponderzoek en een onlinebevraging. Uit dit onderzoek bleek dat de burger geen of weinig kennis had over de gevolgen van stoken op de gezondheid. Op basis van deze resultaten werd een communicatiestrategie voor de campagne 'Stook slim' opgesteld. De campagne over binnen en buiten stoken werd geëvalueerd via een kwantitatief onderzoek. Dit gebeurde een eerste maal vóór de lancering van de campagne, de nulmeting dus, en een tweede maal daarna. In deze nulmeting werd ook aandacht besteed aan kennis en gedrag. De campagnes werden een tweede maal getest nadat ze liepen. In deze meting werd vooral aandacht besteed aan de herinnering van de campagne, het bereik van de verschillende kanalen en de beoordeling van de campagne. Opnieuw werd de kennis en het gedrag ten aanzien van stoken bevraagd zodat een inschatting kon worden gemaakt van het effect van de campagne. Uit dit onderzoek bleek dat een eenmalige actie vaak onvoldoende is om een

breed publiek te bereiken, en dat er steeds zeer goed moet worden nagedacht over de keuze van de kanalen. Bovendien werd ook duidelijk dat effectmeting van een campagne niet eenvoudig is.

Een ander onderzoek dat gevoerd werd in 2010, was het onderzoek naar de kennis en verplichting van de keuring voor de eerste ingebruikname van centraleverwarmingstoestellen en naar de ingezette communicatiemiddelen voor de bekendmaking ervan. Dit onderzoek was voornamelijk bedoeld om na te gaan of een nieuwe campagne nodig was. Uit het onderzoek bleek dat 76 procent van de eigenaars met een recent toestel zijn verplichting nakomt. Bij de eigenaars/huurders van een ouder toestel is dat 78 procent. De voornaamste reden om niet aan de verplichting te voldoen, is dat men niet op de hoogte was. Het gaat dus niet om kwade wil. Uit dit onderzoek bleek duidelijk dat meer en duidelijke informatie via de juiste kanalen mensen kan overtuigen om hun gedrag aan te passen. Een interessante parallel kunnen we hier trekken naar het recente onderzoek waar uw vraag over gaat. Ook dat onderzoek wijst aan dat een gebrek aan informatie een drempel is om zich milieubewust te gedragen.

Uit wat ik allemaal heb gezegd, blijkt dat de evaluatie van campagnes en sensibiliseringsacties nuttig is. Ik zal dan ook de nodige initiatieven nemen zodat evaluatie, zowel intern als extern, verder gebeurt.

De middelen voor educatie en sensibilisering worden door de Vlaamse entiteiten die werken rond leefmilieu en natuur, efficiënt en doeltreffend ingezet, mijnheer Vandaele. De daling van de beschikbare overheidsmiddelen is overal voelbaar, ook daar. Daarom wordt nog meer dan voordien ingezet op het vinden van de meest geschikte en vooral doelgroepgerichte strategieën. Er bestaat geen specifieke evaluatie van de ingezette middelen op zich, maar alle inspanningen worden wel voortdurend geëvalueerd.

Ik ben ervan overtuigd dat een gecombineerde inzet van verschillende instrumenten het beste werkt. Het gaat om een en-enverhaal waarin we op sensibilisering en educatie blijven inzetten, maar ook op regelgeving, handhaving en eventueel ook andere instrumenten.

Het positieve van de studie is dat blijkt dat er in Vlaanderen een groot draagvlak bij de burger bestaat voor het feit dat de overheid inspanningen doet voor het milieu, namelijk bij 71 procent. Vlamingen geven aan dat het de taak van de overheid is om te stimuleren, te informeren, te belonen en te bestraffen. De studie toont ook aan dat de Vlamingen informatie verwachten van de overheid. Het is ook opvallend dat de studie zeer veel ruggensteun geeft voor een sterk sturende overheid. Zo geeft 82 procent van de respondenten aan dat de overheid sancties moet opleggen voor individuen of bedrijven die milieuschade aanbrengen.

De grote meerderheid van de mensen die geantwoord hebben, ziet ook voor zichzelf een belangrijke taak weggelegd, wat positief is. Zij geven aan meer dan vroeger de noodzaak van milieuverantwoord handelen te beseffen. Een van de voornaamste redenen voor dit groeiend milieubesef is de informatie die hun daarover wordt aangereikt. De studie bevestigt het belang van informatie, sensibilisering en educatie in het creëren van milieubesef en van een draagvlak voor een sterk milieubeleid. Dit draagvlak in Vlaanderen is iets waar we bij de hele bevolking, en zeker ook bij de toekomstige generaties, blijvend werk van moeten maken.

Voilà, een heel omstandig antwoord op uw vragen, mijnheer Vandaele.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord.

U zegt dat er een aantal evaluaties zijn geweest, en de meeste daarvan zijn positief. Ik begrijp dat dat uiteraard niet systematisch kan gebeuren. Dat stelt me enigszins gerust.

Ik blijf in elk geval persoonlijk een groot voorstander van sensibilisering en milieueducatie, laat daar geen twijfel over bestaan. Het is een proces dat nooit eindigt, want er treden steeds nieuwe generaties aan en je moet het dus telkens opnieuw uitleggen. Er dienen zich ook steeds nieuwe inzichten aan, er zijn steeds nieuwe milieuvervuilende stoffen of dingen

waarvan we vandaag nog niet vermoeden dat ze schadelijk zijn, maar morgen weten we het wel. Ik denk bijvoorbeeld aan asbest. Het is dus een proces dat nooit stopt. We moeten daar als overheid blijvend aandacht voor hebben en daar middelen voor ter beschikking houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Chokri Mahassine tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, en tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over gemeenten die zelf geluidsnormen opleggen en daarbij de Vlaamse geluidsnormen negeren - 1586 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over een evaluatie van nieuwe geluidsnormen - 1637 (2012-2013)

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Schauvliege.

De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: Minister, er is al enige tijd onrust en verwarring over de nieuwe geluidsnormen, maar die worden nu ook in de pers weergegeven. Ik denk aan het artikel in De Standaard van 2 mei laatstleden. Veel gemeenten hebben moeite met de nieuwe geluidsnormen en geven er een strengere interpretatie aan of leggen gewoonweg bijkomende normen op. Voor organisatoren die zich goed hebben laten informeren, werkt dit ontmoedigend.

De nieuwe normen zijn in werking sedert 1 januari 2013. Minister, u hebt hier heel wat infosessies over georganiseerd. Er is ook een samenaankoop van geluidsmeters georganiseerd waardoor veel organisatoren en gemeenten geluidsmeters hebben die aan de normen voldoen.

De invoering van de geluidsnormen is erg snel gegaan. Kinderziektes zijn tot op zekere hoogte aanvaardbaar, maar dit zijn voor de geluidsnormen levensbedreigende aandoeningen. Ik ontving een aantal klachten over gemeentebesturen die de oude regels willen blijven gebruiken. Ik ontving ook klachten over politieoptredens waarbij bijvoorbeeld een keuring van een meettoestel werd gevraagd, hoewel enkel een typekeuring volgens de regelgeving verplicht is. Sommige gemeenten vragen hun cafés om geen geluidsmeters te kopen en te wachten op de eigen regeling van de gemeente. Het gaat om een wetgeving die uiteraard vrij technisch is, en dat zou tot verschillende interpretaties kunnen leiden.

Maar het gaat verder. Ik vind het echt niet aanvaardbaar dat gemeentebesturen nog eens hun eigen regels opstellen, die in strijd zijn met de Vlaamse regelgeving. De Vlaamse regelgeving is opgesteld in overleg met de sector, daar is lang aan gewerkt. Als nu lokale overheden hier beginnen doorheen te fietsen, krijgen we nog meer willekeur en totale wanorde.

Structureel is het probleem misschien dat de regelgeving Vlaams is, maar de handhaving op lokaal niveau ligt. Blijkbaar zijn heel wat gemeenten terughoudend om hun ambtenaren gedurende lange periodes, namelijk 15 minuten zoals de regelgeving voorschrijft, te laten meten. Daarvoor is in de regelgeving nochtans in een oplossing voorzien door een vergelijking te maken met piekmetingen. Het ligt blijkbaar ook moeilijk dat in de nieuwe benadering de nadruk ligt op de gezondheid van de bezoeker en niet langer op de hinder van het geluid voor de omgeving.

Mijn vragen stel ik eigenlijk eveneens aan minister Bourgeois. Hebben de ministers een zicht op het aantal gemeenten en welke gemeenten een strengere regelgeving hebben ingevoerd

dan de Vlaamse regelgeving? Zo ja, hoe kan men daar een zicht op krijgen? Zijn de ministers het ermee eens dat de gemeenten geen eigen geluidsnormen kunnen uitvaardigen aangezien de Vlaamse geluidsnormen bindend zijn? Welke acties worden ondernomen ten aanzien van die gemeenten? Welke acties ondernemen de ministers om ervoor te zorgen dat de toepassing van de Vlaamse geluidsnormen ordentelijk verloopt?

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Vanaf 1 januari 2013 zijn de nieuwe geluidsnormen voor muziekevenementen bindend en afdwingbaar. Er is vorig jaar een overgangperiode geweest. Met de nieuwe, aangescherpte geluidsnormen probeert de overheid te voorkomen dat mensen in cafés, jeugdhuizen, concertzalen en/of festivals gehoorschade oplopen door blootstelling aan te luide muziek.

Recent vernamen we in de pers dat mensen van lokale overheden het niet eens zijn met die Vlaamse wetgeving. De geest van de wet wordt niet gedragen door de lokale overheden, zo klinkt het in het persbericht. Volgens de organisator van het Gentse Boomtownfestival zijn de organisatoren noch de gemeenten klaar voor de handhaving van de nieuwe wetgeving. Zo voert het gemeentepersoneel opnieuw piekmetingen uit, omdat ze het onhaalbaar vinden om te meten over een lange periode. De vrees van artiesten dat de nieuwe maximale geluidsnormen te hoog zouden zijn, blijkt ongegrond. Er zijn artiesten die aangeven dat het al bij al nog meevalt.

Hoewel de organisatoren verantwoordelijk blijven, proberen zij hun verantwoordelijkheid contractueel door te schuiven naar de muzikanten. Blijkbaar roept de nieuwe wetgeving, ondanks alle infosessies, heel wat verwarring op. In verschillende gemeenten worden nu verschillende normen gehanteerd, omdat de wetgeving hun dat toelaat. In de brochure van het departement staat duidelijk dat gemeenten ook bijkomende normen kunnen opleggen inzake omgevingsgeluid.

De vorige reglementering ging vooral uit van het beperken van hinder door de omgeving. De nadruk van deze reglementering ligt veeleer op het beperken van het geluid in functie van het voorkomen van gehoorschade. Hoewel ook omgevingshinder nog wordt meegenomen, is dat in de communicatie misschien wat op de achtergrond geraakt en is dat misschien een verkeerde perceptie bij het publiek.

Minister, wat zijn uw eerste indrukken na de invoering van de nieuwe geluidsnormen? Hoe verloopt de handhaving van de nieuwe regeling op het terrein? Hebt u zicht op de voornaamste problemen bij het naleven en de toepassing van de nieuwe geluidsnormen? Plant u een evaluatie van de nieuwe regeling? Zo ja, wanneer? Mocht blijken dat in heel veel gemeenten de vraag bestaat naar een strengere norm, zult u die dan aanpassen na de evaluatie?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Dit thema ligt me heel na aan het hart. Ik besef uit voorgaande discussies dat het een hele evenwichtsoefening is geweest om te komen tot de huidige regelgeving. De nieuwe voorstellen zijn tot stand gekomen met veel expertise en onderzoek. Het is een verandering, zeker de wijze waarop het moet worden toegepast en men er moet mee omgaan, lokaal en door organisatoren. Het was daarom nodig er voldoende aandacht en sensibilisering aan te wijden. We hebben dat bij de bespreking van de nieuwe normen in het parlement aangehaald.

Minister, ik heb vastgesteld dat u er alles probeert aan te doen om die sensibilisering goed uit te bouwen en alle informatie ter beschikking te stellen. Misschien zijn we er nog niet. De aandacht voor de sensibilisering, voor mensen die vragen hebben, moet zeker overeind blijven. Minister, ik vraag u om daar blijvend aandacht aan te geven, zeker aan hen die twijfelen om extra regels op te leggen. Zij moeten kunnen beschikken over de nodige

informatie, zodat ze weten dat de huidige regels en opgelegde normen, effectief ook veilige regels zijn. De uitzonderingen in de regelgeving zijn gegrond en kunnen dus eventueel worden opgelegd.

Ik stel ook wel vast dat tijdens de discussie in de commissie op een bepaald moment bleek dat alles veel te streng en dus niet haalbaar was. De vraag is nu of we, indien er nog extra beperkingen worden opgelegd, de regelgeving zullen aanpassen. We hebben een evenwichtige oefening gemaakt en ik zou me dan ook behoeden om opnieuw op alle vlakken en fronten te beginnen sleutelen. Dan zien we door het bos de bomen helemaal niet meer. De sensibilisering blijft echter heel belangrijk.

Verder bestaat er ook zoiets als de gemeentelijke autonomie wanneer het gaat over veiligheid en overlast. We kunnen niet volledig naast die gemeentelijke autonomie kijken. De sensibilisering en het contact met de lokale overheden lijken me echter heel belangrijk om de door ons opgestelde regels maximaal en eenduidig te laten toepassen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, de invoering van de nieuwe geluidsnormen heeft al heel wat stof voor discussie geleverd in deze commissie. De doelstelling is natuurlijk nobel, maar de uitvoering ervan is een moeilijke oefening.

We hebben problemen gehad met de aanschaf van de geluidsmeters. Die problemen zijn er nog altijd. Een aantal gemeenten beschikken nog altijd niet over een geluidsmeter. Of dat met de bestuurswissel te maken heeft, is een andere discussie.

Verder is er de milieuhandhaving, ook over dit onderwerp. Over milieuhandhaving hebben we in deze commissie al vaker een discussie gevoerd. Het blijft een moeilijke oefening. Wanneer men echter een decreet oplegt en maatregelen wil doorvoeren, dan moet men ervoor zorgen dat die uitgevoerd kunnen worden. Die maatregel moet dan ook worden gehandhaafd.

Minister, weet u hoeveel gemeenten intussen wel een geluidsmeter hebben? Wordt die handhaving werkelijk doorgevoerd? Het zijn altijd diegenen die de wetgeving naleven die dan weleens gestraft zouden kunnen worden als niet overal dezelfde handhaving wordt doorgevoerd.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De nieuwe geluidsnormen zijn inderdaad ingegaan op 1 januari van dit jaar. Mijnheer Mahassine, ik ben het niet eens met uw stelling dat het te snel is gegaan. Men heeft een jaar de tijd gehad. Ik ben natuurlijk wel verheugd dat u nu de grote pleitbezorger bent van de nieuwe regelgeving. U wilt immers dat die overal wordt toegepast. Ik neem daar akte van. Het doet me plezier dat u overtuigd bent van de noodzaak van die nieuwe normering.

De nieuwe regelgeving werd op 17 februari 2012 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Er zijn al heel wat acties ondernomen om zoveel mogelijk informatie te verspreiden. In maart 2012 werden provinciale informatiesessies gegeven. Begin juli 2012 werd een uitgebreide technische handleiding met technische tips verspreid naar alle lokale besturen en politiezones. In oktober 2012 werd een toegankelijke brochure gemaakt, die door iedereen kan worden gehanteerd. Een technische brochure geeft men niet aan iemand die in een jeugdhuis als vrijwilliger werkt. Er zijn dus twee types brochures verspreid. De gemeenten hebben in oktober 2012 verschillende exemplaren ontvangen.

Er is ook een webpagina www.lne.be/geluidsnormen, met een overzicht van alle nuttige informatie over de geluidsnormen. Gemeenten en steden met concrete vragen kunnen nog steeds terecht bij het departement Leefmilieu, Natuur en Energie.

We stellen vast dat sommige gemeenten en organisaties al in 2011 zijn gestart met de voorbereiding van de nieuwe reglementering. Anderen hebben het overgangsjaar van 2012

niet gebruikt om zich voor te bereiden en zijn met het nieuwe bestuur pas nu aan de slag gegaan.

De handhaving van de geluidsnormen is een taak van de lokale toezichthouders. Ik heb dit vroeger al verklaard. Het gaat hier echt om een lokale bevoegdheid.

Sommige gemeenten hebben ons laten weten dat de omschakeling van $L_{Amax,slow}$ naar $L_{Aeq,15min}$ of naar $L_{Aeq,60min}$ in de praktijk bijkomende inspanningen vraagt. Om de implementatie in de praktijk te vergemakkelijken, hebben we in het besluit van 17 februari 2012 een toetsingswaarde ingevoerd. Voor categorie 2 gaat het om een piek van 102 dB(A) $L_{Amax,slow}$ en voor categorie 3 gaat het om 102 dB(A) $L_{Aeq,15min}$. Voor categorie 2 gaat het dus om een echte piek. Voor categorie 3 gaat het om een meting gedurende 15 minuten. Een kortere en snellere meting biedt de handhaver de mogelijkheid zicht te krijgen op het geluidsniveau in de inrichting. Indien tijdens de meting blijkt dat de inrichting onder de toetsingswaarde blijft, wordt de inrichting geacht in overeenstemming met de norm te zijn.

Bovendien mogen we niet vergeten dat met betrekking tot de handhaving van de omgevingsvergunning niets is aangepast. We hebben dat niet aangeraakt. Dat is gebleven zoals het vroeger was. De lokale toepassing is niet gewijzigd. Het is bijgevolg moeilijk de nieuwe normen te verwijten dat er een probleem met de oude normen zou zijn.

Ik heb geen zicht op het aantal gemeenten met een andere regelgeving. De gemeenten kunnen strengere dan de Vlaamse normen opleggen. Dit moet geval per geval gebeuren. De beslissing van het college van burgemeester en schepenen moet afdoende worden gemotiveerd. De afwijkende normen en voorwaarden worden opgelegd bij de verlening van een toelating door het college van burgemeester en schepenen voor het evenement. Er kunnen ook bijzondere voorwaarden worden opgelegd. Op deze manier kunnen gemeentebesturen flexibel op plaatselijke behoeften inspelen. Dit is niet nieuw. Dat was vroeger al algemeen van toepassing. We hebben dit niet veranderd.

De gemeentebesturen zijn niet verplicht dit te melden. We hebben geen overzicht. We beschikken niet over instrumenten om deze gegevens eventueel te inventariseren. We zien op dit ogenblik ook geen noodzaak om hier iets aan te doen of om dit te monitoren. Gemeentebesturen kunnen dit immers geval per geval beslissen. Bovendien wordt niet voor elk evenement de hoogste norm aangevraagd.

Tot slot zijn de omgevingsnormen, ongeacht de geluidsnormen in de inrichting, nog steeds van toepassing. Aan beide normen moet worden voldaan. De geluidsnormen die in de inrichting worden opgelegd, hebben niets veranderd aan de regelgeving met betrekking tot het omgevingslawaai. Die regelgeving is dezelfde gebleven. In de praktijk merken we dat beide normen wel eens door elkaar worden gehaald. Omstanders denken dat die normen ook hierop van toepassing zijn.

De omgevingsnormen zijn in het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM) opgenomen. Het college van burgemeester en schepenen kan ook in dit verband afwijkende normen opleggen. Het is noodzakelijk dat onze gemeenten en steden de mogelijkheid krijgen om op lokale noden in te spelen. Dit lijkt me logisch.

Er is niet in specifieke acties voorzien. De nieuwe regelgeving is al 4,5 maanden van toepassing. Er zal zeker een evaluatie volgen. De Vlaamse Hoge Raad voor de Milieuhandhaving, waarin de gemeenten zijn vertegenwoordigd, zal de handhaving evalueren.

Mevrouw Eerlingen, ik overweeg geen strengere geluidsnorm. We hebben het evenwicht gezocht tussen voldoende muziekbeleving en een haalbaar geluidsniveau. Volgens mij hebben we een goede en in de praktijk hanteerbare middenweg gevonden. Met deze norm is het perfect mogelijk nog een muziekbeleving te ervaren. Er is me nog niet echt om een strengere normering gevraagd.

Er is me ook een vraag gesteld over het aantal geluidsmeters. Ik heb daar geen zicht op. Een aantal gemeenten beschikten hier al over. Andere gemeenten hebben een aanvraag ingediend. De subsidieaanvragen lopen als een trein. Ik vind dit positief. Er zijn al 152 aanvragen ingediend. Gemeenten zijn trouwens niet verplicht hierover te beschikken. Dit is een service die een gemeente kan aanbieden. De meeste gemeenten doen dit trouwens ook.

We hebben het budget voor de subsidiëring van die sonometers overigens verhoogd. We zullen hier straks nog op terugkomen. Tijdens de begrotingscontrole hebben we het budget met 100.000 euro verhoogd.

Het is trouwens ook mogelijk een dergelijk toestel te huren. Dat er geen is gekocht, betekent niet dat er in de gemeente nergens een ter beschikking is. Volgens mij valt het op dat vlak al bij al nog mee. Dat is in zijn plooi gevallen.

De afwijkingen in gemeenten vormen gewoon een vaststelling. Tijdens de gesprekken die ik met lokale mandatarissen voer, roep ik altijd op de door ons ingevoerde normen te hanteren. Dit geeft immers meer uniformiteit. Ik grijp die gelegenheden aan om hier en daar een signaal te geven. We moeten in de mate van het mogelijke de algemene norm hanteren.

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: Ik ben, voor alle duidelijkheid, steeds een voorstander geweest van nieuwe en duidelijke geluidsnormen. Ik weet dat er veel overleg is gepleegd. Ik heb mee oplossingen helpen zoeken. Ik heb het evenwicht waarover de minister nu zo tevreden is, mee helpen vinden.

Wat beter kan, is de uitvoering. Ik denk dan onder meer aan de informatieverlening en de subsidiëring. Daar ben ik altijd heel kritisch over geweest en dat zal ook zo blijven. Ik ben nu dan ook zeer bezorgd. De normen zelf dreigen nu immers te worden ondermijnd. Ik heb er steeds voor gewaarschuwd dat de regelgeving moeilijk toe te passen zou zijn. Dit blijkt nu het geval te zijn.

De gemeenten kunnen voor alles en nog wat strengere normen opleggen. Dit is eigenaardig. Het maakt het voor organisatoren alvast niet gemakkelijk. Dit is mijn boodschap. Dit dreigt nog verder te gaan. Eigenlijk is niemand hiervan goed op de hoogte. We worden wel soms door mensen uit het werkveld zelf gecontacteerd. We lezen soms ook mediaberichten over verregaande situaties.

Minister, ik zal uw antwoord in detail bestuderen. Ik zal minister Bourgeois vragen op welke manier we de gemeentebesturen meer en betere informatie kunnen bezorgen.

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Ik dank de minister voor haar antwoord. Ik ben van mening dat we een evenwicht hebben gezocht. De basis is vrij eenvoudig. De toepassing is een stuk complexer. Het lijkt me belangrijk alles voldoende tijd te geven om in zijn plooi te vallen. Ik hoop dat de gemeenten zich voorlopig nog even aan de Vlaamse normen zullen houden en niet overal aan zullen sleutelen.

Ik ben benieuwd naar de evaluatie. Ik hoop dat de ervaringen de gemeenten hierin zullen worden opgenomen. Op basis hiervan kunnen we dan eventueel tot kleine bijstellingen overgaan. Zoals ik eerder al heb verklaard, lijkt het me echter belangrijk iedereen even tijd te geven om hieraan te wennen en om te zoeken hoe de nieuwe normen het best kunnen worden toegepast.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de ontwikkeling van een geluidszorgsysteem voor bioscopen
- 1603 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de stand van zaken betreffende de implementatie van geluidsnormen in bioscopen
- 1607 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, mijn vraag om uitleg sluit aan bij de vorige vragen om uitleg. Het betreft hier immers een vervolg op dat beleid.

Sinds 1 januari 2013 zijn voor muziekactiviteiten, zoals festivals en jeugdfuiven, nieuwe geluidsnormen van kracht. De bioscopen zijn hier echter expliciet van uitgesloten. Een film wordt niet als een muziekactiviteit beschouwd. Er bestaat op dit moment dan ook geen regeling voor het geluidsniveau van films in bioscopen. Het koninklijk besluit van 1977 betreffende de elektronisch versterkte muziek geldt enkel voor de muziek in films.

Om die reden werkt minister Schauvliege in overleg met de sector aan een geluidszorgsysteem voor bioscopen. Om een zicht op de momenteel gehanteerde geluidsniveaus te krijgen, heeft de minister in vijf bioscopen een akoestisch onderzoek laten uitvoeren. De resultaten van dit onderzoek zijn vorige week in Mechelen voorgesteld.

Minister, wat zijn de belangrijkste conclusies van het akoestisch onderzoek? Welke beleidsaanbevelingen worden in dit onderzoek naar voren geschoven? Welk gevolg zult u aan die aanbevelingen geven? Wat zijn de reacties van de bioscoopsector en van de filmverdelers op de conclusies en de aanbevelingen in deze studie? Hoe ver staat de ontwikkeling van een geluidszorgsysteem voor bioscopen?

Ik heb in de pers gelezen dat u begin 2014 wilt landen. Wat zijn de eventuele knelpunten? Wat zijn de krachtlijnen van het geluidszorgsysteem? Welke initiatieven zult u op dit vlak verder nog nemen?

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Voorzitter, deze vraag om uitleg sluit inderdaad aan bij eerdere vragen om uitleg. Bijna een op vijf jongeren, 18 procent, hoort constant een pieptoon. Dat is een gevolg van het luisteren naar te luide muziek of van een blootstelling aan te veel lawaai. Met geluidsnormen voor muziek evenementen is al een eerste belangrijke stap gezet. Deze cijfergegevens komen uit een onderzoek van de Universiteit Antwerpen uit 2012.

Volgens de Vlaamse Tinnitus en Hyperacusisvereniging (VLATI) is er een alarmerende stijging van het aantal cinemabezoekers dat door een bioscoopbezoek gehoorschade oploopt. In 2009 is de minister dan ook met een breed overleg met alle betrokken actoren en audiologen gestart.

Ondertussen is de nieuwe regelgeving, met de nieuwe geluidsnormen, van kracht. Tijdens de commissievergadering van 27 juni 2011 heeft de minister laten weten dat er voor bioscopen een aparte normering zou komen. De problematiek in bioscopen verschilt immers van de problematiek tijdens muziek evenementen. Vooral de hoge piekgeluiden in bioscopen leiden tot acute hoorschade. Alvorens een specifieke en duidelijke normering voor de bioscopen uit te werken, zou de minister integraal overleg plegen met de hele bioscoopsector.

Minister, in uw antwoord op mijn vraag om uitleg van 5 februari 2013 hebt u verklaard dat het onderzoek naar geluid in bioscoopzalen eind februari 2013 zou worden afgerond. Op basis van dat onderzoek zou u met de bioscoopsector vergaderen en samen een oplossing zoeken.

U hebt toen al geconcludeerd dat in bioscopen frequent enorme geluidspieken en -schommelingen voorkomen. Dat blijkt nu ook uit de studie waarover we ondertussen beschikken. De inrichting van de zaal en de opstelling van de boxen spelen eveneens een belangrijke rol. Op 8 mei 2013 hebt u, na bijna twee jaar overleg en studietijd, de resultaten van het onderzoek aan de pers voorgesteld.

Minister, wat zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek? Wat zijn de belangrijkste resultaten van het overleg met de bioscoopsector? Wat is de stand van zaken met betrekking tot geluidsnormen voor bioscopen? Wat houdt een geluidszorgsysteem concreet in? Zult u een geluidsnorm opleggen?

Wanneer wilt u de nieuwe regeling voor bioscopen implementeren? Zal in een overgangperiode worden voorzien? U hebt zelf verklaard dat u begin volgend jaar een regeling wilt invoeren. Betreft het een definitieve invoering?

Zal de toepassing van een geluidszorgsysteem afdwingbaar zijn? Hoe zal de handhaving van de nieuwe regeling verlopen?

Na hoeveel tijd plant u eventueel een evaluatie van de nieuwe regeling?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, zoals ik vroeger, naar aanleiding van eerdere vragen om uitleg, al heb verklaard, hebben we een onderzoek laten uitvoeren. Het geluid in bioscopen is immers niet zo evident. We hebben het net over het geluid tijdens muziekactiviteiten gehad. Dat valt al makkelijker te registreren. In een bioscoop is muziek echter iets heel anders dan gesproken dialogen en dergelijke.

Uit de studie is gebleken dat het gemiddeld geluidsniveau in een bioscoop een pak lager ligt dan tijdens een fuif of een optreden. Het gaat om een heel andere auditieve ervaring. De geluidsdynamiek is zeer groot. Er zijn zowel stille momenten als kortdurende pieken.

Verschillende filmtypes zijn onderzocht. Het gaat onder meer om de kinderfilm 'Ice Age 4: Continental Drift' en om de actiefilm 'The Expendables 2'. Tijdens de kinderfilm zijn gemiddelde waarden tussen 68 dB(A) en 76 dB(A) gemeten. Tijdens de actiefilm ging het natuurlijk om iets meer, namelijk om gemiddelde waarden tussen 74 dB(A) en 85 dB(A).

Uit het akoestisch onderzoek is gebleken dat het geluidsniveaus van eenzelfde film, op dezelfde zitplaats gemeten, van bioscoop tot bioscoop tot 7 dB(A) kan verschillen. In de ene filmzaal klinkt de film gemiddeld 7 dB(A) stiller dan in een andere filmzaal. De tijdens het voorprogramma gemeten geluidsniveaus liggen over het algemeen lager. Voor trailers liggen de waarden tussen 70 dB(A) en 77 dB(A). Voor de reclameclips gaat het om waarden tussen 68 dB(A) en 78 dB(A).

De maximale waarden tijdens de kinderfilm schommelen tussen 82 dB(A) en 90 dB(A) $L_{ASlow,max}$ of tussen 98 en 113 dB(C) L_{Cpeak} . De maximale waarden tijdens de actiefilm variëren tussen 86 dB(A) en 99 dB(A) $L_{ASlow,max}$ of tussen 107 dB(C) en 121 dB(C) L_{Cpeak} .

De tijdens trailers en reclameblokken gemeten piekwaarden liggen duidelijk onder de tijdens de films gemeten waarden. De meetgrootte L_{Cpeak} is fundamenteel verschillend van de klassieke meting in $L_{ASlow,max}$.

De studie toont aan dat er geen verschil is tussen een film die in een volle of een lege zaal wordt vertoond. De bioscoopzalen zijn akoestisch immers zeer goed ingericht met tapijten, pluchen zetels en dergelijke.

Het geluidsniveau blijkt te verschillen afhankelijk van de plaats in de zaal. Algemeen genomen, is het luider op de voorste rij dan in het midden of achteraan in de zaal. Het verschil kan tot 6 dB(A) bedragen.

De studie heeft tevens de zelfregulerende maatregelen onderzocht die de bioscoopsector momenteel reeds heeft genomen. Zo is de invloed van de zaalkalibratie op de verdeling van de geluidsniveaus in kaart gebracht. Ook is gedocumenteerd hoe dit moet gebeuren. Verder is de werking van de hoofdvolumeregeling van de digitale cinemaprocessor en de relatie hiervan met de gemeten geluidsniveaus onderzocht. We stellen vast dat de reclameblokken, die tevoren systematisch luider dan de feature film werden gemonteerd, sinds het voorjaar van 2011 op initiatief van de reclameregisseur Brightfish op een maximaal geluidsniveau van 85 dB(A) worden gemixt. Hiermee zitten ze op hetzelfde niveau als de trailers. Aangezien het voorprogramma systematisch op een lager niveau dan de hoofdfilm wordt afgespeeld, zorgt dit alles voor een aangamere beleving.

De onderzoekers hebben in hun eindrapport een aantal voorstellen inzake interne controletesten en onderhoud door de operator uitgewerkt. De beheersing van de geluidsniveaus tijdens filmvoorstellingen is op ervaring gebaseerd. Elke exploitant kiest telkens opnieuw voor elke film de main fader position. Eender welke sectoroverkoepelende regeling zou er volgens het onderzoeksbureau bij gebaat zijn over centraal beschikbare informatie te beschikken over de luidheid aan de bron en over afspraken betreffende volumeregeling in decibel eerder dan over de main fader positions.

Het complexe aspect van het verhaal is dat de bioscoopsector vaak door Amerikaanse studio's als Dolby en door internationale organisaties zoals de Trailer Audio Standards Association (TASA), de Screen Advertising World Association (SAWA) en de Society of Motion Picture and Television Engineers (SMPTE) wordt aangestuurd. Het gaat om internationale normen. Net als in de ons omringende landen worden ook bij ons voornamelijk de internationale regels betreffende zaalkalibratie, trailers en dergelijke toegepast. De bioscoopuitbater heeft op voorhand geen zicht op de luidheid van het bronmateriaal.

De bepaling van eventuele streef- of grenswaarden behoorde niet tot de onderzoeksopdracht van het studiebureau. De komende maanden zal hierover verder overleg met de sector worden gepleegd.

De bioscoopsector ziet in de onderzoeksresultaten een bevestiging van het aanvoelen dat de sector op professionele wijze werkt en dat de gemiddelde geluidsniveaus wel meevallen. De sector erkent dat het geluid tijdens piekmomenten door sommigen als te luid kan worden ervaren en wil om die reden graag aan een geluidszorgsysteem meewerken. De heer Laermans van de Federatie van Cinema's in België (FCB) heeft bevestigd dat de sector blij is dat hier in samenspraak werk van zal worden gemaakt. De sector weet dat dit voor een aangename filmbeleving zal zorgen.

Het onderzoeksrapport heeft ons heel wat inzicht verschaft in de maatregelen en in de methodes, alsook in eventuele bijkomende zaken.

Het geluidszorgsysteem zal de komende maanden op basis van de resultaten van het onderzoek verder worden uitgewerkt. Ik kan daar nog niet op vooruitlopen. We hebben er niet echt zicht op hoe we dat praktisch zullen doen en wat het geluidszorgsysteem precies zal inhouden. We overleggen op basis van de studie met de sector. We zullen de methodes en de maatregelen allemaal op een rijtje zetten en samen met de vertegenwoordigers van de sector bespreken en uitwerken. Het spreekt voor zich dat ik het Vlaams Parlement zal informeren zodra ik over meer informatie beschik.

Er zal bijzondere aandacht worden geschonken aan kinderfilms. Aangezien het gehoor van kinderen gevoeliger is, is dit belangrijk. Het lijkt daarom ook gepast voor kinderfilms een lager geluidsniveau te hanteren.

De streefdatum voor een inwerkingtreding van een regeling voor de bioscoopsector is begin 2014. Voorlopig is niet in een overgangperiode voorzien. De situatie is immers anders. De bioscoopsector bestaat uit professionelen. In verband met fuiven en jeugdhuizen hebben we met vrijwilligers te maken en is het logisch in een overgangperiode te voorzien. Nu

overleggen we met de professionele geluidstechnici van de bioscopen. Ze moeten vrij snel in staat zijn dit in de bioscopen zelf toe te passen. Het moet dan ook mogelijk zijn dit alles zonder overgangsmatregelen toe te passen. Het is natuurlijk mogelijk dat we tot de conclusie komen dat er op technisch vlak iets moet veranderen. Dat zou investeringen kunnen vergen. In dat geval zou het kunnen. Ik verwacht echter niet dat dit de conclusie zal zijn.

Ik heb overigens vernomen dat internationaal het inzicht groeit dat de pieken soms te hoog gaan. Ook daar wordt nagegaan hoe het geluidsniveau van internationaal geleverde digitale films naar beneden kan worden gebracht. Dit is op zich al positief.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Ik dank de minister voor haar uitgebreid antwoord. Dit moet anders worden benaderd dan de geluidsoverlast tijdens muziekactiviteiten. De minister heeft zelf laten verstaan dat vooral de intervallen bepalend zijn. Het geluid ligt gemiddeld lager dan wat maximaal is toegelaten. De minister heeft veel aandacht besteed aan de akoestische uitrusting van de bioscoopzalen. Er zijn verschillen naargelang de plaats waar iemand zit. Volgens mij moeten we naar een uniform systeem gaan.

Dat aan kinderfilms bijzondere aandacht moet worden geschonken, spreekt voor zich. De voorbeelden die VLATI aanhaalt, betreffen filmvoorstellingen die door kinderen worden bezocht. We moeten hier bijzondere aandacht voor hebben. Als ik de minister goed heb begrepen, wordt alles vaak door de internationale leveringen bepaald.

De sector is goed georganiseerd. Het is mogelijk goede afspraken te maken. Ik pleit vanuit mijn gezond verstand dan ook voor zelfregulering. We moeten de sector op zijn verantwoordelijkheid trachten te wijzen. We moeten nagaan of het überhaupt wenselijk is regelgevend op te treden. De minister sluit dat niet uit. Ik pleit ervoor in overleg met de sector naar een vorm van zelfregulering met duidelijke afspraken te gaan. Dit is ook de reden waarom de minister het heeft over een geluidszorgsysteem en niet over een stringent normerend kader. Ik wil hier alvast voor pleiten.

Aan kinderfilms en aan bepaalde doelgroepen moet bijzondere aandacht worden geschonken. We zullen dit traject verder in de gaten houden.

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Ik dank de minister voor haar antwoord. Ik snap dat het niet evident is. Het is complexer dan de geluidsniveaus tijdens muziek evenementen. De gemiddelde niveaus blijken immers vrij laag. Als na een heel luid moment een hele periode stilte volgt, is het logisch dat het gemiddelde laag ligt. Ik heb het gevoel dat de pers vanwege het gemiddelde lage niveau heeft geconcludeerd dat alles in orde is.

Pieken van 121 dB worden als hinderlijk ervaren. Dat dit schadelijk is, wordt bewezen door de vaststelling dat mensen de zaal met gehoorschade verlaten. De ene mens is gevoeliger voor geluid dan de andere mens.

Het is belangrijk dat de mensen worden beschermd. Ze gaan immers niet naar de bioscoop met de idee aan overvloedig geluid zoals in een discotheek te zullen worden blootgesteld. Dat is immers iets heel anders.

Een verschil van 6 dB(A) naargelang de plaats in de zaal is natuurlijk veel. Het gaat immers om een logaritmische schaal. Het verschil is niet klein. Het klinkt een heel pak luider.

Ik vind de aandacht voor kinderfilms heel goed. Ik vind dit zelf ook belangrijk. Het gehoor van kinderen is immers veel gevoeliger.

Het zou een goede zaak zijn snel duidelijkheid te verschaffen. Er is voorlopig niet in een overgangperiode voorzien. We moeten iedereen de mogelijkheid bieden zich op de eventueel nodige aanpassingen voor te bereiden.

Ik kan erin komen dat voor een zelfreguleringsstelsel wordt gekozen. Er moet echter voldoende controle mogelijk zijn. We moeten de mensen die een bioscoop bezoeken, de garantie kunnen bieden dat hun gehoor niet zal worden beschadigd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■